

DIRECTOR
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: înveială :: ::

Unirea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an 200 Lei
Pe 6 luni 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
Numărul 4 Lei.

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Două știri

Cele mai proaspete gazete din capitală ne aduc două știri, cari ne privesc, ca biserică, foarte de aproape.

Prima anunță, că plecarea dlui Titulescu la Roma va avea loc, probabil, în cursul săptămânei viitoare și că în orice caz ea se va produce mai curând decât s'a crezut până acum.

A doua spune următoarele:

Subcomisiunea însărcinată de Consiliul de miniștri cu examinarea proiectului de lege privitor la noul regim al cultelor s'a întrunit Miercuri seara la d. I. G. Duca, ministrul internelor. Subcomisiunea a ascultat expozeul dlui Al. Lapedatu, ministrul cultelor, și, examinând proiectul, și-a dat avizul favorabil, în urma căruia proiectul va fi supus aprobării primului consiliu de miniștri, astfel încât el va trece decurând prin Consiliul superior legislativ, spre a fi prezintat Corpurilor legiuitoare până la sfârșitul lunei curente.

Legătura dintre aceste două știri este obvie pentru oricine, căruia nu i-a scăpat informația, că „d. Ducă, ad-interim la externe, a avut în cursul săptămânei trecute mai multe întrevederi cu Monsignorul Dolci, Nunțul papal dela București, cu care a discutat chestiunea concordatului. Drumul la Roma al dlui Titulescu trebuie grăbit, pentru că Vaticanul pare a se interesa — și are tot dreptul s'o facă — de soarta concordatului semnat încă la 10 Maiu 1927 din partea dlui V. Goldiș. Iar, de alta parte, ministerul cultelor trebuie să lucreze și el cu zor, pentru că ține ca votarea legii pentru noul regim al cultelor să premeargă ratificării concordatului.

Ambele știri ne interesează mai ales pentru dispozițiile ce se vor lua în aceste legiuiri privitor la chestia averilor bisericești, care la nici un caz nu poate și nu-i iertat să poată fi aranjată în sensul cu totul inadmisibil al prevederilor cuprinse în proiectele anterioare ale dlui Lapedatu.

Abonament nou

În pragul noului an ținem să anunțăm pe abonații „UNIRII“ că pentru 1928 menținem, fără nici o schimbare, următoarele prețuri din anul trecut:

Pe un an 200 Lei
Pe jumătate an . . . 100 Lei
Pentru străinătate . . 400 Lei

Deschizând nou abonament la acest principal organ de publicitate al bisericii noastre, rugăm pe toți cititorii din trecut să ne rămână credincioși și pe viitor, căutând a răspândi „UNIREA“ tot mai mult printre cunoștințele lor. Sporind abonații și plătinându-se la timp prețul foii, vom fi și noi în situația de-a ne îngriji ca cuprinsul ei să continue a fi la înălțime, servind interesele sfintei noastre biserici cu dragostea și spiritual de jertfă, cari ne-au călăuzit și până acum.

Gândul ne este, să ne întărim poziția prin scoaterea „UNIRII“ în 8 pagini, și dacă Domnul ajută sperăm că începând cu proximal an să putem nfăptui acest gând. În acest scop cerem de pe acum sprijinul tuturor, cari țin ca biserica română-unită să nu poată fi desființată de nimeni.

Red. și Adm. „UNIRII“

Cuvântul Papei

— O enciclică a sf. Părinte al Romei în chestia unirii bisericilor —

La 6 Ianuarie c., sărbătoarea Epifaniei (Botezul Domnului), Papa Pius al XI-lea a trimis lumii catolice o mare enciclică în chestia unirii bisericilor. Ea fixează punctul de vedere al bisericii romane față de această problemă pusă la ordinea zilei prin congresele dela Stockholm (1926) și Lausanne (1927), fiind în aceeaș vreme și un răspuns bine documentat la învinuirea ridicată ce se aduce bisericii romane pe motivul, că nu admite participarea catolicilor la aceste congrese de „apropiere a bisericilor“. Faptul, că ortodoxia română a luat parte activă atât la congresul din Stockholm, cât și la cel din Lausanne, a provocat și la noi o serie de discuții pe această chestiune, ridicându-o chiar între cele mai de seamă probleme religioase cari preocupă azi mințile oamenilor. De aceea am socotit că e bine să dăm în cele de mai jos un bogat rezumat al noii enciclice papale, reținând în părțile mai importante chiar textul autentic al acesteia.

Mâncând din considerarea tendinței generale de azi de-a aduna diferitele popoare ale lumii — a căror origine comună nu se mai discută — într'o uniune internațională tot mai strânsă, sf. Părinte constată că aceste tendințe au fost trecute în timpul din urmă și pe terenul religios.

Abia se găsește popor, care să nu aibă o oarecare idee a dumnezeirii și de aceea sunt unii cari cred, că nu este imposibil, ca, în butul enormelor deosebiri religioase cari îi despart pe oameni, să se găsească și pe acest teren o bază comună, asupra căreia să poată conveni lumea întreagă. În scopul acesta se lucrează cu cele mai diferite mijloace, accentuându-se, că toate religiile sunt deopotrivă de bune și laudabile, după ce în toate se găsește elementul comun, și oarecum înăscut, al cunoașterii și recunoașterii unei ființe supreme, dela care depindem. Susținătorii acestor păreri sunt însă atât de departe de tezele concepției creștine, încât ceice stau pe temeiul descoperirii făcute nu se prea lasă amăgiți de aceste încercări specioase, dar lipsite de orice adevăr.

Mult mai ușor poate fi înșelată bună credința oamenilor, când e vorba de o apropiere a bisericilor cari se zic creștine. Domnul Hristos cere anume ca toți să fim „una“ (Io. 17, 21), iar aceasta nu se poate, după chiar vorbele lui, decât prin iubire împrumutată (Io. 13, 35). Să înceteze deci — spun protagoniștii acestei apropieri — orice neînțelegere și rivalitate între diferitele forme religioase creștine și să se lucreze, mână în mână, pentru combaterea curenților și a mișcărilor cari vreau să scoată din lume până și temeiurile creștinătății. Acest program a găsit mulți aderenți, cu deosebire între conducătorii sectelor protestante, dar sunt și între catolici destui, cari, amăgiți de perspectivele binelui imaginar ce-ar putea să iasă din aceste frământări, cred că lucrează în conformitate cu intențiunile Mân-

tuitorului și chiar ale bisericii catolice, când sprijinesc acțiunile de această natură. Dar sub tendințele amăgitoare ale acestor mișcări zace — spune sf. Părinte — „o greșală din cele mai grele, prin care se distrug cu totul temeliile credinței catolice“.

Pentru a preveni lățirea acestei concepții greșite și pentru a evidenția cât mai bine normele de cari trebuie să fie condus un catolic în această importantă chestiune, sf. Părinte îndeamnă pe episcopi să nu negligeze a atrage, pe toate căile, atenția credincioșilor asupra primejdiei ce este pentru adevărata creștinătate în greșala acestor mișcări „pancreștine“.

Peste legea naturii, sădită în sufletele tuturor oamenilor, Dumnezeu a ținut să ne dea, prin Moisi, profeți și în urmă prin Fiul său, și o descoperire (Evr. 1, 1 urm.), și aceasta este, în noua ordine a grației, singurul temei al religiei celei adevărate. Căci dacă Dumnezeu ne-a grăit, este limpede pentru oricine, că omul nu poate decât să primească această revelație și să asculte de poruncile ei. Și dacă Dumnezeu a întemeiat, pentru păstrarea și lățirea evangheliei sale, o biserică, este dela sine înțeles, că toți cari vreau să se mântuiască, atingând prin aceasta scopul descoperirii făcute de Dumnezeu, trebuie să se supună acestei biserici, care nu poate fi decât una și aceeaș. Insistând apoi asupra momentelor hotărâtoare, cari dovedesc că singur biserica Romei întrunește proprietățile și notele adevăratei biserici a Domnului, Papa subliniază că, în temeiul voinței exprese a Mântuitorului — ca biserica lui să fie infalibilă până la capătul veacurilor (Mat. 28, 20) — această biserică s'a păstrat întru toate cele esențiale aceeaș care a fost și pe timpul înființării ei.

Este, prin urmare, cu totul greșită părerea acelor, cari, întemeiați pe îndemnul Mântuitorului că „toți să fie una... și să fie un singur păstor și o singură turmă“, îndrănesc a spune, că această datorință și poruncă a Mântuitorului nu este încă realizată. Toate argumentele cari se invoacă pentru a sprijini această teză — singurul temeiu „real“ al încercărilor de a pune și biserica Romei pe picior de egalitate cu celelalte confesiuni creștine — sunt însă atât de slabe, încât numai lipsa de bună credință poate să lase pe ceice le susțin în rătăcirea, care-i oprește de a recunoaște în biserica Romei autoritatea, căreia ar trebui să i-se supună necondiționat, înfăptuind astfel și pentru ei porunca de unire dată de Mântuitorul.

Conștie de adevărul pe care-l deține, biserica Romei și suprema ei autoritate întemeiată de Mântuitorul: Scaunul apostolic, nu poate deci participa la congresele celor ce se străduiesc pentru o altă unire și nu poate permite nici unui credincios catolic să sprijinească acțiunile lor. Este anume cu totul inadmisibil, ca adevărul descoperit de Mântuitorul, care există și e cunoscut — căci ar fi o nebunie a spune contrarul — să fie tratat drept un obiect de târguială. Hristos a trimis anume pe apostoli să propovăduiască evanghelia sa la toate popoarele, din toate timpurile, asigurându-i, spre a nu putea greși, de asistența sa dumnezească, și astfel este absolut imposibil, ca această evanghelie să se fi putut întuneca, ori chiar pierde cu totul, măcar și numai o singură clipă. „Dacă Mântuitorul nostru a voit expres — spune sf. Părinte —, ca evanghelia sa să aparțină nu numai timpurilor apostolice, ci și veacurilor viitoare, s'ar fi putut oare, ca obiectul credinței, să ajungă, cu trecerea timpului, atât de obscur, nesigur, încât să fim siliți a tolera azi păreri cari își sunt contrare? Dacă aceasta ar fi adevărat, ar trebui să afirmăm și aceea, că și pogorîrea Spiritului Sfânt peste apostoli și rămânerea perpetuă a aceluiaș Spirit în biserică, și chiar însăși propovăduirea lui Isus Hristos și-ar fi pierdut de mai multe veacuri toată eficacitatea și utilitatea, dar a spune aceasta este blasfem. Unul născut Fiul al lui Dumnezeu deoparte a poruncit anume trimișilor săi să învețe toate popoarele, iar de altă parte a impus tuturor oamenilor datorința să creadă în acele lucruri, cari li-se vor vesti din partea mărturiilor celor mai înainte rânduite de la Dumnezeu (Fapte 10, 41) — și poruncii i-a dat această sancțiune: „Celce va crede și se va boteza mântuise-va, iar celce nu va crede, osândise-va“ (Marcu 16, 16). Dar ambele aceste porunci ale lui Hristos, cari nu pot să nu se împlinescă, una adecă de a propovădui, iar a doua de a crede pentru dobândirea fericirii eterne, nici nu pot fi concepute, decât dacă biserica propune doctrina evanghelică întreagă și perspicuă și dacă în propunerea ei este imună de orice primejdie a greșelii“.

*

Sf. părinte se ocupă apoi de tendința așanumiților „pancreștini“ de-a asocia diferitele biserici creștine pe temeiul măreței porunci a iubirii, arătând că este cu neputință ca iubirea să se poată prevala în detrimentul credinței. „Știe anume oricine — spune Papa —, că însuși Ioan, apostolul iubirii, care în evanghelia sa pare a fi desvălit tainele preasfintei Inimi a lui Isus și care se obișnuise a inculca mereu memoriei alor săi noua poruncă „Iubiți-vă unul pe altul“, a oprit cu desăvârșire orice comunicare au aceia, cari nu mărturisesc învățătura lui Hristos întreagă și necoruptă: „Oricine va veni la voi și nu va aduce învățătura aceasta, să nu-l primiți în casă, și să nu-i ziceți: bucură-te“ (2 Io. 10). De aceea, fiindcă iubirea se sprijinește, ca pe o temelie, pe credința întreagă și sinceră, este necesar ca învățătura de căpetenie, prin unitatea credinței“.

Este prin urmare cu totul de neînchipuit, cum ar putea sta în aceeaș tabără oameni, cari n'au aceeaș credință. Cum s'ar putea bunăoară înțelege ceice afirmă ca sf. tradiție este un izvor autentic al descoperirii divine cu cei ce o neagă? Ori, ce legătură poate fi între ceice susțin că ierarhia compusă din episcopi și preoți este de instituție divină și ceice afirmă că aceasta s'a introdus mai târziu după cerințele vremii? Și iarăși ce unire poate fi între ceice se închină în fața lui Hristos prezent aievea, real și substanțial în sf. euharistie și între ceice neagă aceasta? Cam în felul acesta atinge sf. părinte toate punctele diferențiale mai importante dintre catolici, ortodocși și protestanți (jertfa liturgică, cultul și invocarea sfinților ș. a.), pentru a spune în sfârșit, că „pe urma unei atât de mari deosebiri de păreri nu înțelegem cum s'ar putea pregăti calea pentru unitatea bisericii, când ea nu poate să se nască decât din un singur magisteriu, din o singură lege a credinței și din aceeaș credință a creștinilor“. Lipsind acestea, lumea ajunge, în chip fatal, la neglijarea credinței și a datorințelor legate de ea, la indiferentismul și modernismul păcătos, care nu se sfiește să proclame valoarea relativă și pentru adevărurile de credință. Temeiul formal al

credinței supranaturale este anume autoritatea lui Dumnezeu care ne-a dat descoperirea, și astfel obiectul credinței nu poate varia între articoli „fundamentali“ și „nefundamentali“. Celce crede, trebuie să creadă tot ce s'a descoperit, ori apoi trebuie să spună, că nu crede decât aceea ce-i place.

Intemeiat pe aceste argumente, expuse cu o claritate deosebit de convingătoare, sf. Părinte încheie cu afirmarea categorică, pe care o subliniază în chip deosebit, că „unirea creștinilor nu-i iertat să fie promovată altfel, decât lucrând pentru revenirea celor disidenți la biserica unică și adevărată a Domnului, dela care s'au abătut odinioară într'un chip atât de nefericit“.

*

Revenind apoi din nou asupra tezei de primordială importanță, că biserica lui Hristos n'a putut fi contaminată nicicând în curățenia credinței sale, și arătând, pe temeiul de Scriptură, legătură ce trebui să fie între singuraticii credincioși, ca membri ai corpului mistic al Domnului, care nu poate sta din părți eterogene, spune, că fără a aparține acestui corp mistic, care este biserica sa, nime nu poate fi legat de capul Hristos. Pentru a fi însă membru al bisericii, se cere ascultare și supunere față de Petru și de legitimitii lui succesori, episcopii Romei, „de cari au ascultat și înaintașii lui Fotie și a celor ce s'au încurcat mai apoi în greșelile învoitorilor“. Cine vrea deci sincer și în adevăr unirea tuturor creștinilor, n'are decât să lucreze pentru revenirea tuturor „fiilor rătăciți“ la casa Tatălui, a părintelui tuturor, care este gata, în orice moment, să uite toate supărările ce i-s'au adus în cursul vremilor. „Dacă în adevăr vreau — spune sf. Părinte — să se unească cu noi și cu ai noștri, să alerge la această biserică, „mama și magistra tuturor bisericilor“ (Conc. Lat. IV c. 5)... Să vină fiii disidenți la acest Scaun apostolic..., dar nu cu gândul și cu nădejdea, că „biserica Dumnezeului celui viu, stâlp și întărire adevărului“ (1 Tim. 3, 15) să lapede întregitatea credinței sale și să tolereze erorile lor, ci, dimpotrivă, supunându-se magisteriului și guvernării acesteia“.

☐ ☐ Folta „Unirit“ ☐ ☐

Pagini de știință.

O chestie interrituală

Cuminecarea de Paști în lumina dispozițiilor noului Corpus Iuris Canonici *)

de Dr. Felician Bran

I.

Față de primirea sfintei Euharistii — necesară necesitate praecepti, din poruncă dumnezeiască¹⁾ și din poruncă bisericască²⁾ — e valabil principiul general, conform căruia fiecare credincios trebuie să se cuminece în ritul său.³⁾

*) In lipsa unei reviste de teologie — „Cultura creștină“ fiind, cum se vede, menită să nu mai apară —, am socotit că e bine să publicăm noi acest interesant studiu care, apropiindu-se timpul sf. Paresimi, când trebuie să se facă cuminecarea paschală, are și o notă de actualitate. N. R.

¹⁾ Ev. S. Ioan 6, 53: „Amin, amin, zic vouă, de nu veți mânca trupul Fiului omului, și de nu veți bea sângele lui, nu veți avea viață întru voi“.

²⁾ Conc. Lateran. IV, Conc. Tridentin și Conc. Provincial I, v. mai la vale. Cfr. Vasile Suciu, Teologia dogmatică specială, vol. II, Blaj, 1908, pag. 253.

³⁾ S. Congr. Off. 4 Sept. 1721. Cfr. C. Arndt, De rituum relatione iuridica ad invicem, pag. 41, și mai înainte în: Analecta Ecclesiastica, t. II-III, Romae, 1894-1895,

Cuminecarea de Paști o poruncește expres mai întâiu Conciliul Lateran IV. Cap. „Utriusque sexus“ și Conciliul Tridentin: „De va nega cineva, că creștinii de amândouă sexurile, când ajung la anii priceperii, nu ar fi dator să se cuminece în fiecare an, *cel puțin la Paști*, după porunca sfintei maice bisericii, să fie anatema“⁴⁾. Aceasta poruncă o a repeșit și improspetat și biserica noastră în Conciliul provincial I: „Cu privire la timpul cuminecăturii, creștinii cei de întâiu se cuminecau la toată s. Liturghie⁵⁾, însă scăzând pietatea creștinilor de a se cumineca, *biserica nu a lipsit a demanda sub păcat de moarte, ca fiecare creștin să se cuminece în tot anul cel puțin odată la sfintele Paști*, primind după datina bisericii noastre sacramentul sub ambele spe-

precum și în: Archiv für kath. Kirchenrecht, tom. LXXI, 1894: Die gegenseitigen Rechtsverhältnisse der Riten in der katholischen Kirche. — Iosif Hergenröther (Card.), Die Rechtsverhältnisse der verschiedenen Riten innerhalb der katholischen Kirche, in: Archiv für katholisches Kirchenrecht, tom. VI, (seria nouă, tom. I). Mainz, 1862, pag. 191, etc. — Alex. Tauber, Manuale iuris canonici, ed. IV., Sabariae, 1912, pag. 79 - 83.

⁴⁾ Conc. Tridentin, Sessio XIII, canon IX: „Si quis negaverit, omnes et singulos Christifideles utriusque sexus, quum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis saltem in Paschate ad comunicandum iuxta praeceptum sanctae matris ecclesiae: anathema sit“ V. Canones et Decreta ss. oecumenici Concilii Tridentini. Ed. Val. Loch. Ratisbonae, 1877, pag. 60. Vezi și Suciu, l. c.

⁵⁾ Faptele Apostolilor, 2, 42-6.

cii.⁶⁾ — Sinodul *improspetând acest precept* îndatorește pe preoți, să învețe⁷⁾ șcl.⁸⁾

Cu privire la chestiunea, că fiecare credincios e dator a se cumineca în ritul său, s. Congregațiune de Propaganda Fide a emis la anul 1757 o Instrucțiune în acelaș sens, mai ales fiindcă Pontificele *Benedict al XIV-lea*, bazat pe diverse locuri ale dreptului, în cari se interzice orice amestecare a riturilor, a inculcat-o prin dublă Constituțiune: *Etsi pastoralis și Allatae sunt*, § 23.⁹⁾

Cu toate acestea, sunt două excepțiuni și anume: 1. In acel ținut, unde Armenii primesc sf. cuminecătură sub o specie⁹⁾ preotul maronit sau armean, poate distribui sf. cuminecătură

⁶⁾ Constit. Apost. lib. VIII, cap. 13 și 14; Iustin. Mart. Apolog 2; Cyrill. Hieros. Catech. V. Din această Cateheză, vezi ritul primirii euharistiei, în traducere română, la Suciu, l. c. pag. 189-190.

⁷⁾ Conciliul Provincial I, Blaj, 1882, tit. V. cap. IV, pag. 77.

⁸⁾ „Etsi pastoralis“ din anul 1742 pentru italo-greci, în: Sanctissimi Domini nostri Benedicti XIV Bullarium, ed. recentior et auctior. Romae, 1760 tom. IV. pag. 75-83 și în: Recentiorum ss. conciliorum Collectio Lacensis, tom. II. pag. 507-552. „Allatae sunt“, din 26 Iulie 1755, despre riturile orientale, în: Bullarium citat, t. IV, pag. 123-148, și în: Collectio Lacensis, t. II, pag. 79-135. Arndt l. c. pag. 12 și 41; Hergenröther l. c. pag. 193, 198, 199; Stephanus Sipoș, Enchiridion iuris canonici, Quinque ecclesiis, 1926, pag. 84, nota 38; A. Vermeersch et I. Creusen, Epitome iuris canonici, tom. I. ed. 3-a, Mechliniae-Romae 1927, pag. 40.

⁹⁾ Arndt l. c. Sipoș l. c. pag. 84.

Enciclica încheie cu nădejdea, că gândul acestui fel de unire a bisericilor va pătrunde, când Dumnezeu va voi, și în sufletul celor care caută azi alte căi de unire. În acest scop invită la rugăciune stăruitoare pe toți credincioșii bisericii Domnului.

DI Ion Bianu nu se rușinează de școlile Blajului. În legătură cu sărbătorirea dlui prof. Ion Bianu, de care ne-am ocupat în numărul ultim, ținem să amintim, că în momentul când scriam acele știri, nu cunoșteam lucrurile ce s'au petrecut în amfiteatrul „Hașdeu” decât din raportul destul de sumar al gazetelor din capitală.

Azi știm mai multe. Și în deosebi cunoaștem mai deaproape răspunsul dat din partea sărbătoritului, care s'a simțit dator să rețușeze elogiile ce i-s'au adus, să reducă proporțiile ce s'au dat activității sale, subliniind că și restul ce i-se cuvine, nu este atât meritul său personal, cât mai mult meritul școlii care l-a format. „Sunteți latini — a spus d. Bianu — și, ca urmare, exagerați și meritele mele. Suntem produsul mediului și puținul ce-am făcut, nu-i decât un mic și slab reflex al școlii dela Blaj. Acolo am învățat devotamentul pentru Dacia refăcută și din anii mei de studii în Italia și la Paris și din călătoriile mele prin toată Europa, m'am convins că nu se poate lucra științificește fără o bogată și bine organizată bibliotecă”.

Iată deci, că d. Bianu atribuie și „puținul” cât admite să i-se recunoască, școlilor noastre din Blaj, cari l-au crescut și cărora a ținut să aducă și din acest prilej tributul său de recunoștință. Faptul acesta pune într-o lumină și mai simpatice sufletul ales al distinsului profesor și academician, care departe de-a fi scăzut ceva prin această subliniere a meritelor școlii blăjene, n'a putut decât să crească în ochii tuturor stimătorilor săi.

DI profesor Bianu nu s'a rușinat nici de astădată a se mărturisi un elev al școlilor Blajului, care, la rândul său, este mândru de-a se putea lăuda cu un atât de vrednic elev.

O părere ortodoxă asupra noii enciclice papale. În numărul dela 18 Ianuarie c. al ziarului „Cuvântul”, d. *Nae Ionescu*, ocupându-se, la loc de frunte, cu noua enciclică a Papei, spune, între altele, următoarele:

„Dacă soluția sfântului Părinte nu este bună — și aceasta pe motiv, că nu cere ca lumea să se unească în credință cu bisericile ortodoxe, ci cu biserica Romei —, motivele pentru cari respinge unirea cu protestanții (și, adaugem noi, cu ortodoxia) sunt excelente. Enciclica precizează anume, că o înțelegere cu protestanții este imposibilă, pentru că aceștia nu vor să recunoască faptul elementar, că în viața religioasă accentul fundamental al interesului trebuie să cadă pe credință, și nu pe caritate față de semenii”.

În acest punct de vedere, d. N. I. găsește o justificare a atitudinii ce-a luat, mai în vara trecută, scriind „împotriva participării bisericii ortodoxe, fără garanții reale, la congresul dela Lausanne”, care a sfârșit prin a justifica, el însuși, corectitatea acestui punct de vedere.

Iată deci, că ceea ce nu pot, ori mai curând nu vreau, să vadă „teologii” ortodoxiei sibiene a „Telegrafului” — cari ar fi siliți să des-avueze altfel pe marele lor patron, care a participat, cu alaiu, la congresul din Stockholm — o vede un profesor „mirean”, care pentru a preveni o seamă de atacuri ce i-s'ar aduce, pentru că și-a pierdut vremea ocupându-se de enciclica Papei, ține să spună că n'are ce face, „dacă în probleme fundamentale, cari interesează în deaproape și în chip esențial viața noastră religioasă, nu biserica ortodoxă, ci sf. Scaun împlinește actele cele mai hotărâtoare”.

De încheiere transcriem și noi următoarele cuvinte ale dlui N. Ionescu: „Vor găsi oamenii hotărâtori în biserica ortodoxă timp și puțină să o judece (noua enciclică a Papei) în adevărata ei însemnătate?”

Concordat între Albania și Vatican.

Din Roma se anunță, că negocierile pentru încheierea unui concordat între Albania și sf. Scaun al Romei s'au terminat cu deplin succes ajungându-se în timpul cel mai scurt la semnarea acestei convenții.

Știri mărunte

Personale. După timp de o lună, cât a reclamat vindecarea ranei produse de intervenția chirurgicală dela 12 Decembrie 1927, *Preasfințitul Iuliu al Gherlei* s'a întors la 12 Ianuarie c. complet vindecat, la reședință. La gară, *Preasfinția Sa* a fost întâmpinat de întreg clerul gremial și de corpurile didactice ale școlilor diecezane, cari l-au salutat cu fiască dragoste, făcându-i o călduroasă manifestație de simpatie. — Ne alăturăm și noi la această bucurie, dorind *Preasfinției Sale* cea mai deplină sănătate pentru binele bisericii.

— Cu multă plăcere anunțăm că dnei *Livia Dr. Boilă*, prezidenta Reuniunii de femei „Sf. Maria” din Cluj, i-s'a conferit din partea sf. Părinte al Romei la propunerea I. *Preasfinției Sale* pâr. mitropolit Vasile, frumoasă decorație „Pro Ecclesia et Pontifice”.

Concurs. P. Ven. Ordinariat de Oradea publică, cu terminul de 1 Martie c., concurs la parohiile *Boroșd* (prot. Crișului), *Belting* (prot. Supuruului de jos), și *Minișel* (prot. Șiriei).

Șase luni dela moartea regelui Ferdinand. La 20 Ianuarie c. s'au împlinit 6 luni dela moartea regelui Ferdinand, când a încetat doliul luat de curtea noastră regală. Drept urmare s'au luat măsuri, ca, începând cu ziua de 21 Ianuarie, corespondența autorităților să nu se mai trimită pe blanchete îndoliate.

Locale. Dumineca viitoare, a *Hananiencei*, va predica în catedrală pâr. *Gheorghe Faina*, profesor la liceul de fete.

— Multele cereri, cari n'au putut fi împlinite anul trecut, au îndemnat Consistorul nostru arhidiecezan să deschidă în acest an un *nou curs de cantori*. Și de astădată cursul se va deschide la 15 Martie, urmându-se 3 luni în primăvară, până la 15 Iunie, iar alte 3 luni la toamnă. La acest curs pot fi primiți absolvenți a cel puțin 4 clase primare, de vrâsta între 18—30 ani, cu purtare bună și cu aptitudini de cantor. Inscrierea se va face în zilele 13 și 14 Martie când se va plăti și taxa de curs, în suma de 400 Lei.

consacrată după ritul latin, și preotul latin sf. cuminecătura consacrată după ritul armean. Dar ambii sunt datorii a observa atât limba liturgică proprie, cât și preceptele liturgice¹⁰⁾ — 2. A doua excepțiune e cu totul generală și se estinde la toate riturile. Aceasta a statorit-o *Papa Leon al XIII-lea*, prin decretul din 18 August 1893 al S. Congreg. de Propaganda, în care se spune:

„În diverse ținuturi ale lumii catolice, în cari se găsește amestecați credincioși de diferite rituri, într'adevăr e de regretat, că unii foarte adese rămân lipsiți de biserica și preotul ritului lor propriu. De unde se întâmplă, că unii dintre ei, cari doresc a satisface devoțiunii proprii, precum și a conserva și a mări căldura vieții creștine prin primirea mai deasă a sacramentelor, din cauza greutății de a putea primi s. cuminecătura în ritul lor propriu, incontinuu au solicitat dela sf. Scaun privilegiul de a se putea cumineca în rit străin și înafară de cazurile permise de drept, iar alții foarte mulți din aceeași cauză sunt aduși la neglijarea multă vreme a sacramentelor, spre cea mai mare daună a vieții lor spirituale. Îndemnată de aceste cereri și efecte rele, această s. Congregațiune a voit să le vină într'ajutor prin vreun remediu oportun și salutar. Din care motiv, cu consiliul Em. părinți ai nămilei s. Congregațiuni SS. D. n. *Papa Leon al XIII-lea* a poruncit a

se emite și expedia următorul decret, anume: Ca atât mai mult să sporească primirea sf. sacrameinte, cari sunt mijloacele cele mai eficiente, instituite de Domnul Hristos spre promovarea mântuirii sufletelor, și ca atât mai ușor să se ridice inconvenientul dublu, pe care l-am amintit, din partea sfântului Scaun se acordă facultate tuturor credincioșilor de orice rit, fie de cel latin, fie de cel oriental, cari stau în așa locuri, unde nu există biserică sau preot de ritul propriu, a primi sf. cuminecătura nu numai în articolul morții și spre împlinirea preceptului de Paști, ci și în orice timp, din devoțiune, după ritul bisericii existente în locurile amintite, numai să fie catolică acea biserică”¹¹⁾

Papa Leon al XIII-lea prin Constituțiunea: „*Orientalium dignitas ecclesiarum*”, din 30 Nov. 1894, extinde acest privilegiu și la credincioșii „qui propter longinquitatem ecclesiae suae non eam possint, nisi cum gravi incomodo, adire, de quo Ordinarii esse iudicium”¹²⁾

Acesta a fost statul chestiunii până la Constituțiunea Papei *Piu al X-lea* „*Tradita ab antiquis*” din 14 Sept. 1912, care poruncește

¹⁰⁾ *Arndt* l. c. pag. 42—3; *Izidor Marcu*, *Teologia pastorală*, vol. II, Blaj 1906, pag. 387, nota 1; iar în text „*Cu privire la modul cuminecăturii*, fiecare credincios are să se cuminece după ritul său; și numai dacă nu ar fi preot de acel rit, să primească sf. cuminecătura după alt rit catolic”.

¹¹⁾ *Marcu* l. c.

primirea s. cuminecături de Paști după ritul propriu, precum vom vedea mai la vale.

Vine însă dispozițiunea noului Cod al dreptului canonic, care, în §-ul 2 al canonului 866, *sfătuește* (suadendum) numai, ca fiecare credincios după ritul său să satisfacă poruncii cuminecării de Paști.

De aici s'au născut neînțelegeri și cauza a trebuit lămurită.

Anume precum vedem din cele comunicate de *Hilling*¹³⁾, *Sipos*¹⁴⁾ și *Vermeersch* și *Creusen*¹⁵⁾, lucrul s'a petrecut astfel:

Canonul 866 al noului *Codex Iuris Canonici* se ocupă cu o chestiune de relațiune interrituală între catolicii orientali și cei latini. Iată, anume ce dispune acest Canon:

§ 1. Omnibus fideibus cuiusvis ritus datur facultas ut, pietatis causa, sacramentum Eucharisticum quolibet ritu confectum suscipiant.

§ 2. *Suadendum* tamen ut suo quisque ritu fideles praecepto communionis paschalis satisfaciant.

§ 3. Sanctum Viaticum moribundis ritu proprio accipiendum est; sed, urgente necessitate, fas esto quolibet ritu illud accipere.

Precum apare, acest canon stabilește prin-

¹³⁾ *Nic. Hilling*, *Die Osterkommunion der Orientalen und der Codex Iuris Canonici*, în: *Archiv für katholisches Kirchenrecht* vol. 105 (în seria a IV-a al 13-lea) 1925, pag. 197—200.

¹⁴⁾ *S. Sipos* l. c. pag. 84.

¹⁵⁾ *Vermeersch* și *Creusen* l. c. pag. 41, cfr. 144—145

¹⁰⁾ S. Congreg. Prop. 30 Apr. 1866, ad II.

O amenințare adresată Papei. Toate gazetele din capitală au înregistrat săptămâna trecută următoarea știre, lansată din Berlin pe calea agenției »Rador»: »Ziarele din Roma anunță, că la Vatican s'ar fi primit o scrisoare trimise de Sovietele din Moscova, prin care e vestit, că Papa ar fi fost condamnat la moarte din cauza că a sprijinit cu bani acțiunea anti-comunistă. Ziarele adaugă, că Papa a citit cu satisfacție această scrisoare, pe care a predat-o, ca document istoric, spre păstrare arhivelor Vaticanului». — »L'Osservatore Romano» n'are, ce-i drept, un singur cuvânt referitor la această scrisoare, dar asta nu înseamnă, că amenințarea, desigur foarte curioasă, n'ar putea fi un fapt împlinit.

Alte 200 milioane pentru bisericile Franței. Peste 3000 de biserici franceze au fost devastate în cursul războiului în cele opt județe de nord, asupra cărora s'a întins zona de operații militare. În scopul reconstruirii lor s'a înființat încă la 1922 o societate anonimă, numită »Grupul cooperativelor autorizate pentru reconstruirea bisericilor devastate ale Franței», care a lansat atunci un împrumut național de 200 milioane. În timp de abia 5 zile întreg împrumutul acesta a fost acoperit, facilitând în chip extraordinar opera de refacere a sfintelor lăcașuri. Până azi s'au refăcut peste 500 de biserici și alte 200 șantiere sunt în plină activitate. Dar banii s'au isprăvit și mii de comunități sunt încă silite să se închine lui Dumnezeu în barăci și alte localuri improvizate. S'a hotărât deci lansarea unui nou împrumut, tot de 200 milioane, pentru care se face acum o întinsă propagandă în țara întreagă. În fruntea ei stau și acum arhierii interesați, al căror apel comun va produce, suntem siguri, și acum rezultatul dorit. Împrumutul asigură 6% scutite de orice impozit și garantate de statul francez.

Catalogul presei din România. Săptămâna aceasta ne-a sosit la redacție ediția a IV-a (pe 1928) din *Catalogul Presei din România*, scos în editura agenției de publicitate »Rudolf Mosse» S. A. din București. Lucrarea își menține caracterul de călăuză prețioasă a celor care au nevoie de propagandă prin presă, dând indicații

cuprind, conform cărora catolicii pot să se cuminece și după un alt rit.

Modelul, proiectul, acestui canon l-a format importanta Constituțiune alui Piu X: »Tradita ab antiquis», care poartă inscripțiunea: De Sacratissima Eucharistia promiscuo ritu summenda.¹⁰⁾

Articolul 1 al can. 806 se potrivește verbal cu articolul III al Constituțiunii. La fel stă lucrul și cu §-ul 3, care e luat textual din articolul V al Constituțiunii, numai că acest din urmă are unele adaose, cari în Codex I. C. sunt lăsate afară. El sună: »Sanctum Vaticanum moribundis ritu proprio de manibus proprii parochi accipiendum est: sed urgente necessitate, fas esto a sacerdote quolibet illud accipere, qui tamen ritu suo ministrabit». Pe când Constituțiunea relativ la cuminecarea de Paști, se deosebește de Codex. Cea dintâi în art. IV hotărăște: »Quisque fidelium praecepto Communionis paschalis ita satisfaciet, si eam suo ritu accipiat et quidem a parocho suo: cui sane in ceteris obeundis religionis officiis addictus manebit».

Asta-i starea lucrurilor privitor la vechea și noua lege. Se naște acum întrebarea, că oare legea Codicelui are valoare și pentru biserica orientală, ori nu.*)

¹⁰⁾ Acta Apostolicae Sedis, IV, 609.

*) Sfârșitul în numărul viitor.

N. R.

sigure asupra tendințelor, dimensiunilor, tarifelor ș. a. a vre-o 600 ziare și reviste din țară. Catalogul acesta pe care orice firmă comercială și industrială, îl poate avea gratuit dela editura din București (Calea Victoriei 31), este un ajutor aproape indispensabil pentru publicitatea prin presă, atât de importantă pentru înaintarea oricărei întreprinderi.

Aviz. Ni-se cere publicarea următoarelor șire: »În vederea alcătuirii unei almanah, din prilejul jubileului centenar dela fondarea liceului român unit de băieți din Beiuș, rugăm pe toți aceia, cari au făcut școală în acest institut (fie chiar o jumătate an) să-și comunice adresa precisă, domiciliul (comuna, plasa, județul), anul în care a urmat cursurile, clasele făcute acolo și profesiunea prezentă pe care o are. — Anunțurile sunt de a se trimite la: *Francisc Hubic*, prof. la Academia de teologie, Oradea, str. D. Cantemir Nr. 5. — *Comitetul ad-hoc.*

Telefonul »Unirii«

F. Cluj. Aveți perfectă dreptate. Noua enciclică papală va mai stămpăra puțin și zelul celor ce se delectează atât de mult în icoana măreață a celor »două corăbii» și pe cari afectele »carității» deaproapelui îi stimulează la continue »cuvinte frățești».

»Legea românească. Oradea. Reproducând din »Telegraful» sibiian păreriile acestuia referitoare la chestia unirii bisericilor, ne bucurăm din inimă, văzând că în tabăra ortodoxă sporește numărul celor ce, trecând fără prea multă greutate peste greutățile de ordin dogmatic, nu văd în cele »4 puncte» cari îi despart de Roma, o piedecă de neînvinș pentru unirea dorită. Roma, după cum puteți vedea și din noua enciclică papală nu cedează din dogme nici o singură iotă — fiindcă nu poate s'o facă —, dar dacă ortodoxia se poate mișca mai liber, avem o spunem din nou, bune nădejdi, că va sfârși prin a abandona veltitățile de separatism, cari, oricum, nu se prea unesc nici cu rezultatele congreselor dela Stockholm și Lausanne. De aceea așteptăm cu mult interes »revenirea» promisă, spre a vedea cât veți fi de »consecvenți» în atitudinea ce veți lua față de noua enciclică a Papei. — Apropos de »estrusul» din legea timbrului, cerut cu atâta insistență (abia acum?) »din partea mai multor preoți», n'ar fi stricat poate să însemnați, că, după ce într'adevăr e foarte greu să te orientezi în lege, ați preferit a reproduce o parte a ei după »extrasul» făcut de micul calendar al »Unirii» noastre. Era puțin mai cinstit!

»Telegraful Român. Sibiu. Recunoscând, că Clujul are, cel puțin deocamdată, mai mulți uniți decât ortodoceși, și admitând, că suburbiul Cordoș este curat unit, vă rugăm foarte mult să ne lămurii mai deaproape cari sunt legile țării, în baza cărora afirmați, atât de categoric, că sfințirea școalei primare din Cordoș preotul ortodox ar fi făcut-o »după toată regula și dreptatea». Apostrofarile delicate, ca »voinicosul director al Unirii» »istetul canonic dela Blaj», »ridicolii noștrii iezuiți» și altele la fel, nu prea au anume darul de-a suplini aceste temeuri de lege. Și am vrea să le cunoaștem și noi, pentru a ști, dacă »Institutul recunoștinții» dela noi — un institut »public» și el — care se va sfinți la primăvară, poate fi oare sfințit de mitropolitul Blajului, ori doară să ne îngrijim din bună vreme a-l invita în acest scop pe »Scorobetu» Dvoastră, »din centru».

»Renașterea. Cluj. Ne mirăm foarte mult, că sunteți atât de modești în aprecierea »evenimentului dela Gâmbaș» și vă restrângeți la reproducerea celor câteva șire, publicate de »Telegraful» la știrile mărunte ale zilei. Dacă în adevăr au trecut acolo 240 suflete, rămânând la uniți numai 80 — și Dv. că organ oficial al eparhiei, pe teritoriul căreia se află Gâmbașul, trebuie s'o știți — faceți, vă rugăm, puțină gălgăie, fiindcă, altfel lumea n'o să vă creadă, că iar s'ar fi rupt »pecețile unirii». — Ori doară nu prea aveți nici Dv. curagiul să spuneți că oamenii aceia în adevăr ar fi »trecut» la ortodoxie?!

Dr. V. Oradea. Suma trimisă s'a contat în abonamentul anului curent, fiind acum achitat până la 31 XII 1928.

Oficiul parohial. Sănmărtinul de câmpie. Am primit abonamentul pe jumătatea întâie a anului curent.

S. Sănmărgăhita. Primit 200 Lei. Achitat până la 31 XII 1927. Restanță n'a fost.

Oficiul parohial. Tăurea. Am primit 400 Lei. Achitat până la 31 XII 1928.

P. Aind. Chităm primirea sumei de Lei 400, abonament pe 1927 și 1928.

S. Geoagiu de jos. Am primit suma trimisă.

Doctor Alexandru Pop, Ing. Adrian Pop, Valeria, Camila și Eugenia ca fii și fiice, Alexandru și Mihai Pop, Grigore și Ana Poruțiu, Radu și Ileana Tilea și Ileana Scurtu n. Stanca nepoți și nepoate, Marioara Pop n. Maior, Dr. Petre Poruțiu, Ionel Tilea, Viorel V. Tilea, ca noră și gineri

Aduc la cunoștință, cu inima frântă de durere, că neuitata lor mamă, bunică și mătușă

văd. **CAMILA Dr. POP n. NISTOR**

a încetat din viață după îndelungate suferințe la 15 Ianuarie 1928.

Fiind împărțită cu Sf. Taine, rămășițele pământești au fost transportate din Catedrala gr-cat. din Blaj, în ziua de 17 Ianuarie orele 14, spre veșnica odihnă în cavoul familiar din Cimitirul gr-cat. din loc.

Odihnească în pace!

Blaj, la 16 Ianuarie 1928.

Administrația centrală capitulară — Blaj

Nr. 49—1928.

Lemne de vânzare

Administrația centrală capitulară din Blaj jud. Târnava-mică, vinde, prin licitație cu oferte închise, 2654 metri șteri lemne focale de fag, calitatea I, cari lemne se află în **pădurea fundațiunii Andrei Frâncu comuna Buzaș**, 4 km. depărtare dela Ileanda, j. Someș.

Terminul 5 Februarie 1928 orele 12 din zi.

Deodată cu ofertele se va depune și o garanță de 5% a prețului oferit, în numerar, sau scrisori de garanță.

Condițiuni de plătire: jumătate din preț la aprobarea licitației din partea Venerabilului Capitul mitropolitan, ceealaltă jumătate cel mult până la 30 Iunie 1928.

Ofertele și garanța se vor trimite Administrației c. capitulare din Blaj.

Blaj, 18 Ianuarie 1928.

Dr. Ambroziu Cheșianu

administrator capitular

(437) 1-2

Mașini de freerat

Tractoare

Motoare Diesel

Mașini de moară

Prețuri de fabrică originale — Condițiuni de plată favorabile
Soc. An. Română pentru comerțul de Mașini Agricole.

Telefon: 151.

CLUJ, str. Reg. Maria 45.

Telegrame: Locomobil.